

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

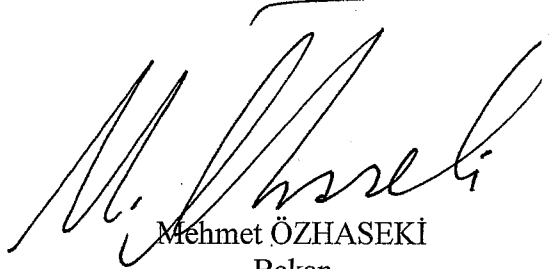
Sayı :30824082-610 —8611 610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

25 Ocak 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN ŞEREF ARPACI'NIN
TBMM 7/5785 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Büyük Menderes Nehri, Afyon, Uşak, Denizli ve Aydın şehirlerimizden geçmekte ve geniş bir alanı kaplayan havzası nedeniyle tarım faaliyetleri bakımından çok verimli bir bölgeyi beslemektedir. Büyük Menderes'in suyunun evsel, kimyasal ve jeotermal atıklarla kirlenmesi; havzasındaki her türlü canlıyı hayati oranda etkilediği gibi kuraklığa da neden olmaktadır.

Büyük Menderes Havzası'nda bulunan yerleşimlerin bölgelerinin atık suları, sanayi bölgelerinin ve fabrikaların atıkları direkt olarak nehre bırakılmaktadır. Nehrin geçtiği bölgelerdeki belediyelerin ve sanayi tesislerinin az sayıda arıtma tesisi olması, nehirde nitelikli bir arıtma faaliyeti yapılamamasına sebebiyet vermektedir. Bölgede hali hazırda çalıştığı söylenen arıtma tesislerinin faaliyetinin aksine nehir sularıyla yapılan biyolojik testlerde suyun arıtılmadığına dair veriler elde edilmektedir. Fabrikaların, Organize Sanayi Bölgeleri'nin ve Belediyelerin hem atıkları nehre bırakmak konusunda hem de arıtma tesisi inşa etme konusunda yeterince denetlenmediği görülmektedir. Söke'ye gelene kadar nehir suyu katlanarak kirlenmekte ve tuzlu hale gelen su devamında bölgede kuraklığa neden olmaktadır, kuraklığın boyutu yakın zamanda "balık ölümleri" olaylarında medyada yer almıştır. Büyük Menderes'in başlangıç noktası olan Afyon ili'nin Suçikan mevkiinde göletli sistem olması, sulama tahsisini olumsuz etkilediğinden suyun gitmesi gereken bölgelere ulaşması konusunda sıkıntı yaratmakta, nehrin çoğu noktasında kuraklık baş göstermektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Önergenin verildiği tarih itibariyle Büyük Menderes'in su kirlilik oranı nedir?
- 2- Büyük Menderes'in suyunun kirliliği ile ilgili Bakanlığınıza yapılan bir başvuru / şikayet olmuş mudur? Olmuşsa kaç başvuru yapılmıştır? İllere göre dağılımı nedir? Bu başvuru / şikayetlere yapılan işlemler nelerdir?
- 3- Büyük Menderes Havzası'nda bulunan yerleşim bölgelerinin evsel atık suları, sanayi bölgelerindeki fabrikaların atık suları direkt olarak nehre bırakıldığı bilinmektedir. Bu atıkların Büyük Menderes'in suyuna bırakılmasına neden müsaade edilmektedir? Büyük Menderes'in kirlenmesine neden olan bu atıkların arıtılmasına ilişkin neden bir çalışma yapılmamaktadır?
- 4- Havzada bulunan yerleşim yerlerinde suyun korumasına yönelik herhangi bir denetim yapılmakta mıdır?
- 5- Büyük Menderes'in kaynağı ve nehri besleyen göllerde, barajlarda kuraklığa neden olacak miktarda su kaybı yaşanmaması için hangi önlemler alınmaktadır?

Bakanlığımızca oluşturulan proje ve eylem planları bölgede yeteri oranda uygulanmakta mıdır?

- 6- Bakanlığımızca Büyük Menderes'in kirlenmesi ve kuraklığın önlenmesi için oluşturulan eylem planı ve projeler bölgede uygulanmakta mıdır? Bunun denetimi yapılmakta mıdır?
- 7- Büyük Menderes Havzası'nda arıtma tesisi olan kuruluşların tesislerinin denetimi yapılmakta mıdır? Bu denetimler hangi sıklıkla yapılmaktadır?
- 8- Büyük Menderes Havzası'nda arıtma tesisi olmayan firmalara faaliyet izni verilmekte midir? Arıtma tesisi olmadan faaliyette bulunan firma sayısı nedir?

CEVAPLAR

Atıksuların alıcı ortama deşarjına ilişkin uygulamalar, Bakanlığımızca 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak çıkarılmış olan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmektedir.

Ancak, 2560 sayılı İSKİ Kanunu'na istinaden büyükşehir belediyesi il sınırları dâhilindeki atıksuların toplanması ve mevzuata uygun şekilde arıtılması görev, yetki ve sorumluluğu Büyükşehir Belediyeleri'nin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlükleri'nde, diğer illerde ise ilgili belediyelerde bulunmaktadır. Bu kurumların tesislerinin mevzuata uygun çalışıp çalışmadığı Bakanlığımızca denetlenmektedir.

Diğer taraftan, Büyük Menderes Havzası'nda yoğun olarak zeytinyağı ve tekstil sektörüne yönelik işletmeler faaliyet göstermektedir. Zeytinyağı sektörü tesislerine yönelik su tasarrufunun sağlanması, atıksu miktarının ve kirlilik yükünün düşürülmesi ve çevresel sorunların önüne geçilmesi amacıyla 2023/2 sayılı "Zeytinyağı İşletmeleri'nin 2 Fazlı Üretime Geçiş Genelgesi" yayımlanmış olup, Genelge ile çok su tüketimine sebep olan ve yoğun kirlilik içeren karasu oluşturan 3 fazlı üretim 15/09/2023 tarihi itibarıyla yasaklanmıştır. Ayrıca, yine yoğun su tüketen ve kirliliğe sebep olan tekstil sektöründe de atıksuların geri kullanımını ve tuz geri kazanımını öngören 2022/20 sayılı "Tekstil Sektöründe Temiz Üretim Uygulamaları Genelgesi" 30/12/2022 tarihinde yayımlanmıştır.

Bakanlığımızca Büyük Menderes havzasında yüzey ve yer altı sularının özelliklerinin ve kirlilik durumu ile kentsel, endüstriyel, tarımsal, ekonomik vb. faaliyetlere bağlı olarak oluşan baskı ve etkilerin tespit edilmesi, havza bazında tespit edilen kirlilik kaynaklarının ve yüklerinin ayrıntılı olarak incelenmesi, havzanın çevresel altyapı durumunun tespit edilmesi, havzada meydana gelen kirliliğin önlenmesi, havzanın korunması, iyileştirilmesi, kısa, orta ve uzun vadede alınacak tedbirlere yönelik çalışmaların ve planlamaların yapılması amacıyla 2016 yılında Kirlilik Önleme Eylem Planı hazırlanmıştır.

Söz konusu eylem planında kısa, orta ve uzun vadede ulaşılması öngörülen hedefler çerçevesinde çevresel altyapı yatırımlarının ivedilikle tamamlanmasına yönelik planlamalar yer almaktadır. Atıksu altyapı yönetimlerince söz konusu planda öngörülen

yatırımların yapılıp yapılmadığı ve tesislerin mevzuata uygun işletilip işletilmediği Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Faaliyetleri sonucu atıksu oluşturan ve oluşturduğu atıksuyu alıcı ortama deşarj eden işletmeler 2872 sayılı Çevre Kanunu ve Kanun'a bağılı çıkarılan mevzuat kapsamında uygun arıtma tesisini kurup istenilen deşarj limitlerini sağlayarak mevzuat kapsamında gerekli izinleri almakla yükümlüdür. Çevre Kanunu ve Kanun'a bağılı çıkarılan mevzuat kapsamında alınması gereken izinleri almayanlar ile ilgili olarak yapılan denetimler neticesinde idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'a istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, 15. maddesine göre de faaliyet durdurma cezaları verilebilmektedir.

Büyük Menderes Havzası'nda 2023 yılının 10'uncu Ayı'nda, Afyon ili'nde 7 adet, Aydın ili'nde 204 adet, Denizli ili'nde 167 adet, Uşak ili'nde 40 adet olmak üzere toplam 418 adet su konulu denetim yapılmıştır. 34 adet işletmeye atıksu deşarjı konulu 7,3 milyon TL tutarında idari para cezası uygulanmıştır. 1 tesis ise faaliyetten men edilmiştir.